

Mezi Pisou a Prahou

Řád svatého Štěpána v Čechách¹

Danilo Barsanti

Není snadné určit s absolutní přesností mezi téměř 10 000 rytířů řádu sv. Štěpána² šlechtice českého původu, kteří byli jeho členy. Brání tomu jednak nedostatek dochovaných dokumentů a jednak obtížnost jejich čtení, protože jsou psány převážně ve staré němčině nebo pozdní latině. S jistotou lze tedy říci, že rytířů českého původu bylo nalezeno 19 a byli přijati do řádu podle práva (*per giustizia* – nebo též po právu, tedy podle svého šlechtic-

¹ Autor příspěvku Danilo Barsanti je profesorem historie a přednáší na Univerzitě v Pise. Po léta se zabývá mimo jiné dějinami řádu svatého Štěpána založeného Medicejskými roku 1562. Příspěvek přednesl na semináři „La Boemia e l'Ordine di Santo Stefano” konaném v Praze dne 20. května 2005 v Italském kulturním institutu v Praze. Barsantiho příspěvek vyšel jako článek ve sborníku ze semináře „Atti del convegno La Boemia e l'Ordine di Santo Stefano”, který vydal Institut pro dějiny řádu svatého Štěpána. Srov. Barsanti, Danilo. *Fra Pisa e Praga. L'Ordine di S. Stefano in Boemia. Atti del convegno La Boemia e l'Ordine di Santo Stefano* (Praha, 20 maggio 2005) a cura di Danilo Marrara, Pisa 2005, s. 31–59.

Vzhledem k tomu, že se autor zaměřil na výčet českých šlechticů, kterým byl řád udělen, považovala redakce *Paginae historiae* daný námět za natolik přínosný, že bylo rozhodnuto otisknout se souhlasem autora jeho překlad ve sborníku Národního archivu. Překlad pořídila Eva Gregorovičová, odborní poradci Helena Sedláčková a Pavel Sedláček. Při překladu se vyskytly problémy s identifikací osob žadatelů o přijetí do řádu, stejně jako jejich předků a příbuzných, především v ženské linii, protože autor D. Barsanti převzal jména šlechticů a šlechticů přímo z originálních materiálů. Překladačka bohužel neměla k dispozici původní prameny, z nichž Barsanti čerpal, a tak byly určeny jen ty osoby, u kterých bylo naprosto zřejmé, o koho se jedná. Jejich jména byla převedena do české transkripce. V textu byla neurčená a problematická jména ponechána v originální podobě jakou uvádí autor italského příspěvku a pro odlišení jsou jména vytištěna kurzívou. Mimo jiné pro zpětné vyhledání šlechticů, kteří byli přijati za rytíře svatoštěpánského řádu, jsou v příslušných poznámkách uváděna jejich jména tak, jak je přepsal podle originálních předloh profesor Barsanti.

² Guarnieri, G. *L'Ordine di S. Stefano nella sua organizzazione interna. IV. Elenchi di cavalieri appartenuti all'Ordine*. Pisa 1996.

kého původu – pozn. překl.) mezi léty 1784–1840 poté, co všichni prokázali svůj urozený původ z otcovy i matčiny strany ve čtyřech generacích svých předků, (vyjma jednoho kněze šlechtického původu, který se stal kolátorem – komendy z milosti tj. commenda di grazia).

Přesněji osm z celkového počtu českých šlechticů bylo přijato za řádové rytíře za vlády velkovévody Petra Leopolda (sedm mezi léty 1784–1786 a jeden v roce 1790), deset v prvním období vlády Ferdinanda III. mezi léty 1791 až 1798 a další za Ferdinandova nástupce Leopolda II. v roce 1840.

Je pravděpodobné, že první skupina rytířů byla přijata do řádu v 80. letech 18. století v souvislosti s napjatými diplomatickými a politickými vztahy, které tehdy probíhaly mezi Florencií a Vídní. Již od prosince 1783, kdy se Josef II. a Petr Leopold³ setkali ve Florencii během cesty císaře do Říma, aby se vážně zabývali otázkou zrušení sekundogenitury v Toskánsku, chtěl Josef II., aby arcivévoda František, prvorozený syn Petra Leopolda předurčený k nástupu na císařský trůn jako Josefův nástupce, odejel do Vídně co nejdříve. Pod přímým dohledem císaře Josefa se měl zevrubně seznámit se situací v monarchii, s národy, jimiž byl povolán vládnout a získat si oblibu u svých nových poddaných. Při této příležitosti, i když proti své vůli, protože chtěl udržet dva samostatné státní celky, rakouské impérium a Toskánské velkovévodství, byl Petr Leopold donucen ustoupit tlakům bratra, ale snažil se vést jednání tak, aby jeho výsledky zajistily co nejlépe zabezpečení Leopoldova dosavadního panovnického úsilí. Mimo jiné si také vymínil jmenování schopných a kvalifikovaných dvořanů do služeb mladého aspiranta na rakouský trůn. A právě tato okolnost a zhoršení sympatií české šlechty k členům rodu, zapříčiněné dohodou mezi oběma habsburskými panovníky, podle níž měl být v Čechách jako místodržící do budoucna dosazen další syn toskánského velkovévody

³ Autor tu má na mysli mladšího Josefova bratra Leopolda II., který vládl v Toskánsku od roku 1765 do 1790 pod jménem Petr Leopold. Srov. Wandruszka, Adam. *Pietro Leopoldo. Un grande riformatore*. Firenze 1968, s. 460–471. Wandruszka vydal rozsáhlé dílo o Leopoldovi II. nejprve v němčině pod titulem: *Leopold II*. Wien 1963–1965.

(i z jiných čistě dynastických důvodů),⁴ vedla ke jmenování první skupiny českých šlechticů rytíři svatoštěpánského řádu, bez ohledu na výnos z roku 1786, který stanovil maximální počet přijímaných členů řádu z řad cizinců na 80.⁵

Mezi přijatými byli Leopold Berchtold, hrabě Svaté Říše římské a svobodný pán z Uherčic, svobodný pán ze Stráže v Čechách a z Buchlova na Moravě; hrabě Kristián Filip Clam – Gallas, sídlící v Praze, syn barona Jana Kryštofa, major pěšího pluku hraběte O'Gilvy; hrabě František Serafín z Vrtby, nejvyšší pokladník Království Českého; hrabě Antonín Berchtold, pouze svobodný pán z Uherčic, příbuzný výše uvedeného Leopolda Berchtolda; hrabě Jakub Josef Pachta, svobodný pán z Rájova, komoří a rada nejvyššího apelačního soudu Království Českého; hrabě Maxmilián Desfours, císařský komoří a zkušený velitel z dob tzv. Sedmileté války; pražský hrabě Jan Nepomuk Deym, baron Svaté Říše římské a kapitán pěšího pluku, a hrabě Bedřich Jan Nostic-Rieneck, sídlící v Praze, syn Františka Antonína, císařského rady a osobního komorníka císaře.

Na druhou skupinu rytířů z řad české a moravské šlechty, jmenovaných do svatoštěpánského řádu v 90. letech 18. století, je třeba pohlížet pod zorným úhlem kontroverzní a usilovné zahraniční politiky Ferdinanda III., který chtěl za každou cenu udržet nezávislé habsburské panství na Italském poloostrově během revolučního období Francouzské republiky poznamenaném expanzí Napoleonových vojsk, vyhlášením neutrality velkovévodství v obtížném pokusu zajistit mír a zabezpečit autonomii Toskánska mezi soupeřícími mocnostmi té doby.⁶

⁴ *Jedná se o dokument „Punti fissati con l'imperatore nel febbraio 1784” vypracovaný v únoru 1784 Petrem Leopoldem obsahující souhrn všech bodů, které projednával se svým bratrem Josefem a jimiž se pro případ zrušení sekundogenitury snažil zabezpečit budoucnost především svým četným potomkům viz Wandruszka, A., l. c., s. 463–464 „che per li altri figli miei si pensa di stabilire uno governatore di Lombardia a Milano, uno nei paesi bassi governatore, uno governatore di Boemia a Praga...”*

⁵ *Archivio di Stato di Pisa, (dále jen ASPI), fond Santo Stefano 1263, Motupropri, ins. 6, 8. března 1786. Srov. příl. č. 1.*

⁶ *Pesendorfer, Franz. Ferdinando III e la Toscana in età napoleonica. Firenze 1986, s. 91–222. Jedná se o překlad původního německého vydání, srov. týž. Ein Kampf um die Toskana. Grossherzog Ferdinand III. 1790–1824. Wien 1984; Mangio, C. Tra conservazione e rivoluzione, in: Il Granducato di Toscana. I Lorena dalla reggenza agli anni rivoluzionari. Torino 1997, s. 427–434.*

Mezi jmenované patřili hrabě Jan František Pacht z Prahy, svobodný pán z Rájova a syn hraběte Karla Huberta, rady české komory Českého království; hrabě František Adam Dohalský, pán z Dohalic; hrabě Václav Deym, kanovník, původem z Prahy, a bratr výše uvedeného šlechtice, jinak kanovník florentské metropolitní kapituly a zpovědník toskánského dvora, jediný, který po jmenování rytířem řádu následně obdržel velkovévodovým povolením komendu jako rytíř, kněz a šlechtic; hrabě Kristián Kryštof Clam-Gallas, syn výše zmiňovaného císařského komořího; pražský hrabě Filip Beno Sweerts-Špork, nejvyšší komorník a rada nejvyššího apelačního soudu Českého království; hrabě Václav Dohalský, císařský komoří a příbuzný výše uvedeného Františka Adama; baron Vincenc Petr Vidršperkár, císařský komoří, rada zemského soudu a apelační rada; baron Prokop Hildprandt, svobodný pán z Ottenhausen; pražský hrabě František Adam z Bubna a Litic a hrabě Alois Perglár, původem z Plzně a rytíř z Perglasu.

Poslední rytíř českého původu byl přijat do svatoštěpánského řádu pravděpodobně z vůle velkovévody Leopolda II., jehož záměrem bylo posílit řád také na mezinárodním poli.⁷ Jedná se o hraběte Edmunda Hartiga z Prahy, císařského komořího a ataše rakouského vyslanectví v Paříži.

Celkem 16 jmenovaných českých šlechticů pochází z Prahy, 2 z Uherčic a 1 z Plzně; z toho je 16 hrabat, 3 baroni a četní z nich zastávali úřady osobních komorníků a císařských komořích; z profesního hlediska (jak vyplývá z uvedených faktů) byli 3 důstojníci pěších pluků nebo rakouského ženijního vojska, 2 radové nejvyššího apelačního soudu Království Českého, 1 pokladník Českého království, 1 rytíř a 1 dvorní zpovědník.

Kromě nich lze připomenout ještě další důležité osobnosti, jež se podrobily procesu prokazování svého urozeného původu, ale kteří potom buď nemohli převzít rytířské insignie, nebo ačkoliv se stali rytíři, jejich rod měl pouze starobylé kořeny v českých zemích, ale oni sami byli narozeni nebo pobývali jinde. Konečně je nutno vzít v úvahu i malý počet moravských rytířů.

Hrabě Leopold Valdštejn z Prahy, hejtman Starého Města pražského a císařský komoří Josefa I., se pokusil získat hodnost rytíře řádu svatého Štěpána v roce 1722 za Cosima III. Medicejského, ale nevíme, zda se mu

⁷ Barsanti, Danilo. *I cavalieri di S. Stefano*. In: *Piante e disegni dell'Ordine di S. Stefano nell'Archivio di Stato di Pisa*, Pisa 1989, s. 7–43; týž. *Organi di governo, dignitari ed impiegati dell'Ordine di S. Stefano dal 1562 al 1859*. Pisa 1997, s. 57–69.

podánilo vstoupit do řádu. Hrabě František Hartig z Prahy, děd z otcovy strany budoucího rytíře Edmunda a císařský komoří, započal s procedurou přijetí do řádu, aniž by ji dokončil. Hrabě Jan Adam Dohalský z Prahy, spřízněný s výše uvedenými šlechtici z rodu Dohalských, žádal v roce 1789 o přijetí za rytíře svatoštěpánského řádu, ale bez úspěchu. Baron Jan Malovec z Prahy se snažil v roce 1796 vstoupit do řádu. Přijetí mu však bylo na předem ohlášeném shromáždění rytířů řádu svatého Štěpána v Praze odepřeno pro zvlášť zavrženíhodné chování.⁸ Hraběti Filipu Berchtoldovi, vnukovi rytíře Leopolda a synovi jedné ze šlechtických rodin českého původu, narozenému ve Vídni a sídlícímu v Gorici, byl slavnostně udělen svatoštěpánský kříž habsbursko - lotrinským velkovévodou Ferdinandem III. listinou z 26. ledna 1816 (tedy ještě v době, kdy byl řád v periodě obnovy po svém zrušení Napoleonem) a provizorně byl zproštěn řízení prokázat svůj šlechtický původ. Hrabě Karel Baillet de Latour, narozený v Olomouci na Moravě, původem z Lucemburska, byl nadporučíkem ženijního vojska ve Vídni, byl zasvěcen do řádu v roce 1843. Alfréd Strachwitz ze Skaličky na Moravě, císařský komoří a hejtman na odpočinku proslavený svou účastí v předních řadách rakouských vojsk při represích v Uhrách v letech 1848–1849, oblékl řádové roucho v roce 1858.

Dříve než přikročíme k životopisným údajům o jednotlivých osobnostech, rekonstruovaným na základě předložených dokladů jednotlivých žadatelů, bylo by dobré popsat způsob, jakým aspirující šlechtici prováděli prokázání šlechtického původu. Podle třetích dodatků statut řádu svatého Štěpána „cizinci, kteří žádají o přijetí za rytíře podle práva, mohou podstoupit důkazní řízení o svém původu v souladu pravidly těch zemí, kde mají původ jejich čtyři předešlé generace a je uznáno řádem maltézských rytířů.“⁹

Obvykle každý žadatel představil v předepsané podobě na pergamenu „genealogický vývod svých šestnácti šlechtických předků nebo-li příslušníků rodu z otcovy a matčiny linie starobylé a vznešené šlechty podle způsobu nařízeném ke zkoušce rytířů Řádu sv. Jana Jeruzalémského a Řádu německých rytířů“ s barevným vyobrazením 31 erbů a znaků (resp. 16, 8,

⁸ Žadatel Malovec byl uvězněn „pro politický delikt veřejného výtržnictví“ proti židovskému obyvatelstvu usídlenému v Praze. Srov. ASPi, Santo Stefano 1289, *Suppliche e informazioni*, inv. č. 117; a viz příl. č. 2.

⁹ *Statuti dell'Ordine de' cavalieri di S. Stefano ristampati con l'Addizioni in tempo de' Serenissimi Cosimo II e Ferdinando II e della S. C. M. dell'imperatore Francesco I, granduca di Toscana e gran maestro. Pisa, Bindi 1746 (ristampa anastatica, Pisa, Edizioni ETS 1994), 104 s.*

4, 2, a 1 pro každou generaci počínaje pátou nejstarší až po žadatele: jinými slovy řečeno zkoumá se urozený původ vždy čtyř předků ze čtyř předků). Dole pod vývodem jsou zaznamenána prohlášení o pravosti znaků a původu doloženém různými hodnověrnými svědky (obvykle čtyřmi patřícími „k nejvyšší šlechtě Českého království“), kteří stvrzují pokaždé svými podpisy „s připojenými otisky příslušných erbů na voskových pečetích“¹⁰

K rodokmenu se připojovaly téměř vždy ještě další doklady, a to křestní list žadatele a jeho rodičů, osvědčení o dobrých mravech a způsobilosti k získání požitků statutárního kněžského důchodu (kongrua), jakož také vlastnoručně psané prohlášení, v němž se žadatel předběžně vzdává práva ucházet se o požitky z komendy podle služebního stáří (commende di anzianità) (v takovém případě svatoštěpánský kříž zůstává pouze čestným titulem, viditelným znamením zvýšení osobní prestiže a nezvratnou zkouškou věrnosti k dynastii).¹¹ Vzácněji se objevují rodokmeny sekundárních větví, císařské diplomy potvrzující udělení lén, privilegií a šlechtických titulů,¹² ba dokonce i závěti pro osvědčení nedělitelnosti majetku nebo doklady prokazující urozený původ pokrevních předků v mužské

¹⁰ Analogický způsob řízení prokazujícího šlechtický původ již sledoval v roce 1747 předseda toskánské regentské rady Richecourt k nelibosti představitelů svatoštěpánského řádu. Srov. Barsanti, Danilo. Emanuele Richecourt cavaliere e priore dell'Ordine di S. Stefano.

In: *Rassegna Storica Toscana*, XLIII, 1997, 2, s. 381–393.

¹¹ Právě v listopadu 1793 rytíři na shromáždění svatoštěpánského řádu v Praze marně žádali velmistra Ferdinanda III., že chtějí povolení nosit slavnostní rytířský oděv „bohatěji zdobený“, skládající se ze slavnostní uniformy s vestou s prýmkou a dvěma velkými závěsníky, aby se tak odlišili od ostatní dvorské šlechty. Srov. ASPi, Santo Stefano 1293, *Suppliche e informazioni*, inv. č. 56; a příl. č. 3.

¹² Jako příklad připojovaných diplomů viz příl. č. 4.

i ženské linii do třetí generace.¹³

V některých případech byly dokumenty zasílány jiným vysoce postaveným reprezentantem císařského dvora a státní správy (jako byl např. František Josef hrabě Thurn) z Vídně nebo z Prahy řádové radě do Pisy nebo svatoštěpánskému shromáždění ve Florencii, kde byly předkládané dokumenty přezkoumány a potvrzeny. Zároveň byli jmenováni zvláštní komisaři, kteří byli pověřeni také získáváním případných tajných informací o uchazečích u svatoštěpánského shromáždění v Praze,¹⁴ v ostatních případech byla dokumentace prezentována přímo řádové radě žadatelem nebo jeho zmocněncem. Několik uchazečů bylo přijato do řádu na základě zvláštních magistrálních povolení, aniž by museli podstoupit zkušební řízení (jako v roce 1819 Karel Berchtold), nebo dříve než byl dokončeno řízení zkoušky šlechtictví (jako v roce 1814 u Edmunda Hartiga).

Splnění podmínek pro přijetí do řádu bylo zakončeno slavnostním zasvěcovacím obřadem, při němž obvykle tyto osobnosti oblékaly rytířský oděv přímo ve své vlasti (vyjma Leopolda Berchtolda, který byl uveden mezi svatoštěpánské rytíře v roce 1784 přímo v Pise, Václav Deym v roce 1794 ve Florencii, Edmund Hartig v roce 1840 v Miláně a dva moravští šlechtici Karel Baillet de Latour v roce 1743 a Alfréd Strachwitz v roce 1858 v kostele italského národa ve Vídni). Pro ty, kteří byli přijati do řádu svatého Štěpána v době Petra Leopolda, se zasvěcovací ceremoniál konal v Praze ve velkopřevorském kostele P. Marie řádu Maltézských

¹³ *Tento způsob provádění řízení prokazující šlechtický původ mnohokrát způsobil rozpačitost mezi funkcionáři řádu, kteří byli běžně zvyklí přijímat mezi rytíře potomky těch, kteří zaujímali postavení jako „primi onori cittadini” a proto byly obdařeni „nobiltà civica.” Pro objasnění průběhu procedury přijímání českých šlechticů do svatoštěpánského řádu viz poznámky auditora Giovanni Neriho. Srov. ASPI, Santo Stefano 2096, Informazioni, s. 14–15, Florencie 29. prosince 1785 a příl. č. 5.*

¹⁴ *Shromáždění řádu svatého Štěpána v Praze, jak se zdá, se konstituovalo v devadesátých letech 18. století a bylo tvořeno Kristiánem Filipem (předseda) a Kristiánem Kryštofem Clam-Gallasovými, Jáchymem a Janem Pachtou, Maxmiliánem Desfoursem, Bedřichem Nosticem-Rieneckem, Adamem a Václavem Dohalskými, aj. Srov. ASPI, Santo Stefano 1293, Suppliche e informazioni, č. 56 a 1298, Suppliche e informazioni, č. 117.*

rytířů a obřad celebroidal hrabě Thurn.¹⁵ Tento vysoce postavený šlechtic, komoří, plukovník prvního dělostřeleckého pluku, úzký spolupracovník císaře Josefa II. a rozhodný zastávce jurisdikční politiky, považoval totiž „za velmi neobvyklé vidět biskupa s mitrou a berlou v aktu žehnání, jak při tom drží v ruce meč, jímž pasuje přijímaného šlechtice na rytíře, zatímco on sám není členem rytířského vojenského řádu“ (a vskutku pouze František Sefarín z Vrtby byl pasován na řádového rytíře vídeňským arcibiskupem v roce 1819). Po roce 1790 nově přijímaní čeští šlechtici do řádu přebírali rytířské roucho od těch českých rytířů, kteří byli zasvěceni již dříve a kteří často patřili k rodinám spřízněných mezi sebou.

1. Leopold Valdštejn

Hrabě Leopold, syn Leopolda Viléma Valdštejna a Marie Alžběty z hraběcího rodu Khuen-Belasi, sídlící v Praze, požádal velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Přijímání pretendenta za rytíře probíhalo v roce 1722 před pražských arcibiskupem podle zvyklostí řádu svatého Jana Jeruzalémského a jako svědkové vystoupili hrabě z Vrtby, pražský purkrabí, dále hrabě Pötting, královský místodržící, a hrabě Kolovrat, rada královské komory. Při této příležitosti žadatel předložil důkazy o svém urozeném původu. Doložil, že po svých pokrevních příbuzných z otcovy strany pochází z rodu hrabat Valdštejnů, po otcově prabábě z rodiny Kunašů z Lukavce, dále po matce z hraběcího rodu Khuen-Belasi a přes babičku z matčiny strany z Meggau; dále prokázal, že je královským hejtmánem v Praze na Starém Městě pražském; že se těší ročnímu příjmu nejméně 2 000 německých zlatých (což činí zhruba 6 000 toskánských stříbrných skudů); nedopustil se nikdy žádného deliktu, je po předcích katolického vyznání, tělesně zdrav; byl jmenován Josefem I. císařským komořím; je bratrem slavného Albrechta z Valdštejna, vévody frýdlantského, císařského generalissima (Albrechtovým bratrem být nemohl, neboť ten sourozence neměl - pozn. překl.); je mu 45 let a byl pokřtěn 19. července 1677.

¹⁵ Hrabě František Josef Thurn z Valsássiny byl pasován na rytíře řádu svatého Štěpána podle práva ve Vídni v kapli Teatinů dne 14. července 1777 rukou senátora rytíře Tommaso Piccolominiho a byl „morto in guerra“ dne 8. června 1790. Srov. ASPI, Santo Stefano 578, Apprensioni, fol. 137r a č. 3680, Esequie, fol. 51r, 23. července 1790.

Hrabě Leopold Valdštejn posléze zdvořile požádal velkovévodu, aby se mohl slavnostní obřad jeho uvedení do svatoštěpánského řádu konat přímo v jeho vlasti v Čechách, a to rukou pražského arcibiskupa. Důvodem proto bylo to, že v Čechách ještě nebyli žádní rytíři řádu svatého Štěpána. Ačkoliv Valdštejn dostal žádané povolení reskriptem vydaným velmistrem řádu 31. prosince 1722, není známo, zda se ceremoniál vůbec konal.¹⁶

2. Leopold Berchtold

Hrabě Leopold, syn Prospera Berchtolda a Marie Terezie, z baronského rodu Petřvaldských Petřvaldu, svobodný pán z Uherčic, požádal dne 23. prosince 1783 toskánského velkovévodu, aby mohl vstoupit mezi rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 8. ledna 1784 rytíři řádové rady zaslali velkovévodovi zprávu, v níž panovníka informovali o tom, že žadatel během řízení, které se konalo před shromážděním rytířů v Pise prokázal, že po otci pochází z rodu Berchtoldů, po prabábě z otcovy strany z rodu Sinzendorfů, po matce z rodu Petřvaldských z Petřvaldu a po prabábě z matčiny strany z rodiny Hegenbergů; dále že je pánem panství Buchlov a Žirovice na Moravě a prvorozeným synem hraběte Prospera, pána ze Stráže v Čechách, tehdy zastávajícího úřad komořího jeho císařské výsosti; jeho sestra, Kajetána, hraběnka Stommová, byla přijata do Ústavu šlechticů v Praze; ve svých čtyřiaadvaceti letech předložil osvědčení o víře a křtu, z něhož vyplývá, že byl pokřtěn 9. července 1759.

Hrabě Leopold přijal řádové roucho rytíře řádu svatého Štěpána podle práva dne 17. ledna 1784 přímo v Pise, v konventním kostele řádu z rukou Pietra Ruschiho, generálního pokladníka řádu a velkovévodova komořího.

Leopold Berchtold byl také uznávaným spisovatelem, cestovatelem a filantropem. Zemřel v roce 1809.¹⁷

¹⁶ Waldestein Leopoldo in: *ASPi, Santo Stefano 1192, Suppliche e informazioni*, č. 142 a 143, *Provanze di nobiltà*, č. 12.

¹⁷ Berchtold Leopoldo in: *ASPi, Santo Stefano 1260, Suppliche e informazioni*, č. 504; 401, *Provanze di nobiltà*, č. 3; 578 *Apprensioni*, fol. 170r a také *Index bio-bibliographicus notorum hominum*, a cura di J. P. Lobies. Osnabrück 1972, sv. 16, s. 5904–5905.

3. Hrabě Kristián Filip Clam-Gallas

Hrabě Kristián Filip, syn Jana Kryštofa Clama a Aloisie Colonnové z Felsu, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 3. února 1784 rytíři řádové rady zaslali velkovévodovi záznam, v němž podal rozklad o tom, že žadatel prokázal, že pochází po otci z rodu Clamů, po prabábě z otcovi strany z rodu Salburgů, po matce z rodu Colonnů z Felsu a po prabábě z matčiny strany z rodu Gallasů. Dále že jeho otec Jan Kryštof, pán na Dětenicích a Osenicích, je majorem pěšího pluku hraběte O'Gilvy ve službách jeho císařské výsosti, jeho matka, hraběnka Svaté Říše římské, je dámou řádu hvězdového kříže; žadatel zastává úřad komořího jeho císařské výsosti; jeho čtvrtý syn, narozený z manželství s Karolínou hraběnkou Šporkovou, Bedřich Kryštof, byl přijat do řádu Maltézských rytířů jako rytíř po právu; dále že žadatel dovršil 34 let věku a byl pokřtěn 30. dubna 1748.

Dne 8. května 1784 převzal roucho rytíře řádu svatého Štěpána v Praze v kostele Panny Marie z rukou rytíře Františka Josefa hraběte Thurna a Valsássina, komořího a plukovníka prvního dělostřeleckého pluku jeho císařské výsosti.

Zemřel na konci roku 1805 a pohřební obřady se konaly 16. dubna následujícího roku.¹⁸

4. František Serafín z Vrtby

Hrabě František Serafín, syn Františka Václava z Vrtby a Marie Anny z rodu hrabat z Klenové, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu, aby byl přijat za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 7. června 1785 rytíři řádové rady zaslali velkovévodovi zprávu, v níž vysvětlili, že žadatel, v řízení, konaném před shromážděním řádových rytířů v Pise, doložil svůj původ po otci z rodu z Vrtby, po prabábě z otcovy strany z rodiny Steinau, po matce z Klenové a po prabábě z matčiny strany z rodu Valdštejnů; dále že jeho otec František Václav je komorníkem

¹⁸ *Clam e Gallas Cristiano Filippo in: ASPi, Santo Stefano 1260, Suppliche e informazioni, č. 529; 402, Provanze di nobiltà, č. 14; 578, Apprensioni, fol. 170r; 3680, Esequie, fol. 115v a také Index, l. c., sv. 37, s. 537.*

jeho císařské výsosti a nejvyšším pokladníkem Českého království; jeho prabába z matčiny strany Anna Apolena Valdštejnová je sestrou Leopolda Valdštejna, který se pokusil o přijetí do řádu svatého Štěpána v roce 1722; dále že v současné době zastává úřad nejvyššího pokladníka Českého království a dovršil 25 let věku, když byl pokřtěn dne 31. dubna 1759.

Rytířský oděv řádu svatého Štěpána podle práva přijal z rukou pražského arcibiskupa při slavnostním obřadu konaném dne 4. prosince 1785 v Praze v kapli pražského arcibiskupa.¹⁹

5. František Hartig

Hrabě František Hartig, syn Adama Hartiga a Terezie Krakovské z Kolovrat, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 19. září 1785 auditor Giovanni Neri zaslal na vědomí toskánskému velkovévodovi zprávu, v níž vysvětlil, že žadatel prokázal, že je původem po otci z rodu Hartigů, po prabábě z otcovy strany z rodu Putzů z Adlersturnu, po matce z rodu hrabat Krakovských z Kolovrat a po prabábě z matčiny strany z baronské rodiny Michnů z Vacínova; dále že jeho otec je komořím jeho císařské výsosti a zplnomocněným vyslancem českého kurfiřta v Řezně; on sám byl císařský komořího; má roční příjem 8 000 florentských zlatých; dosáhl třiceti let věku, když byl pokřtěn 29. srpna 1755. Dne 22. září 1785 vydal velmistr řádu reskript, v němž nařídil „udělit mu roucho řádového rytíře po právu“, ale není známo, zda došlo naplnění slavnostního ceremonielu.²⁰

¹⁹ Wrtbii Francesco Serafico in: ASPI, Santo Stefano 1263, *Suppliche e informazioni* č. 129; 406, *Provanze di nobiltà*, č. 17; 578, *Apprensioni*, fol. 173v.

²⁰ Hartig Francesco in: ASPI, Santo Stefano 1263, *Suppliche e informazioni*, č. 161. Zcela chybí dokumenty o průběhu prokazování šlechtického původu a o slavnostním ceremoniálu zasevěčení.

6. Antonín Berchtold

Hrabě Antonín, syn Antonína Pavla Berchtolda a Anny Marie z baronského rodu Reviczkých, svobodný pán z Uherčic, požádal toskánského velkovévodu, aby ho přijal za rytíře svatoštěpánského řádu podle práva a povolil mu podstoupení procesu zkoušek ve Vídni.

Dne 30. listopadu 1785 rytíři řádové rady zaslali velkovévodovi zprávu, v níž vyložili, že žadatel prokázal v důkazním řízení konaném před vídeňským arcibiskupem, svůj původ po otci z rodu Berchtoldů, po prabábě ze šlechtické rodiny Eyerlů a Eysersbergů, po matce z rodu Reviczkých a po prabábě z matčiny strany z rodu Bartodějských z Bartoděj; dále že je komořím jeho císařské výsosti; jeho roční příjem je 3 000 zlatých; je mu 31 let a narodil se 12. července 1754.

Slavnostní ceremoniál pasování na řádového rytíře po právu celebroidal hrabě František Josef Thurn dne 23. března 1786 v Uherčicích v Čechách v „kostele italského národa”.²¹

7. Jáchym Josef Pachta

Hrabě Jáchym Josef, syn Františka Josefa Pachtu a Marie Terezie Karolíny Trappové z Piseinu, svobodný pán z Rájova, požádal toskánského velkovévodu dne 6. listopadu 1785, aby ho velkovévoda přijal za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 21. února 1786 rytíři rady řádu zaslali zprávu toskánskému velkovévodovi, v níž vyložili, že žadatel prokázal v procesu konaném ve vlasti před plukovníkem Františkem Josefem hrabětem Thurnem, že pochází po otci z hraběcího rodu Pachtů, po prabábě z otcovy linie z rodu Scheidlnrů, po matce z rodu Trappů a po prabábě z rodu hrabat Walseggů – Waldsee; dále je radou u apelačního soudu Království Českého, jeho roční příjem je 1 500 rakouských zlatých; je mu 29 let a narodil se 20. března 1746.

²¹ Berchtold Antonio in: *ASPi, Santo Stefano 1264, Suppliche e informazioni*, č. 1; 408, *Provanze di nobiltà*, č. 19; 578, *Apprensioni*, fol. 174v.

Roucho rytíře řádu svatého Štěpána podle práva přijal dne 27. května 1786 v Praze v kostele rytířů svatého Jana Jeruzalémského z rukou Františka Josefa hraběte Thurna.²²

8. Maxmilián Desfours

Hrabě Maxmilián, syn Jáchyma Desfourse a Karolíny Lamottové z Frintrop, sídlící v Praze, požádal 20. března 1786 toskánského velkovévodu, aby ho přijal za rytíře řádu svatého Štěpána po právu a nedbal tak svého vlastního motu proprio ze dne 8. března 1786, v němž stanovil omezený počet zahraničních členů řádu na 80 rytířů.

Dne 9. května 1786 rytíři řádové rady zaslali zprávu toskánskému velkovévodovi, v níž prohlásili, že žadatel pocházející ze starobylého českého šlechtického rodu hrabat a vojáků rakouské armády, předložil doklady předeepsané statuty již před rokem, ale musel čekat celý rok na konečný výrok, protože požadované dokumenty byly vyhotoveny v německé řeči, kterou pověření komisaři řádové rady neovládali. Nová zpráva ze dne 2. června 1786 prezentuje velkovévodovi, že žadatel prokázal svůj původ po otci z rodu Desfoursů du Mont et Athienville, po prabábě z otcovy strany ze šlechtické rodiny Hartmannů z Klarštejna, po matce z rodu Lamottů z Frintrop a po prabábě z matčiny strany z urozené rodiny Jahnů; dále že sloužil během Sedmileté války v řadách rakouské armády a v současné době vykonává funkci komořího jeho císařské výsosti; jeho roční příjem je 600 zlatých; je mu 42 let a narodil se 30. dubna 1734.

Slavnostní ceremoniál přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva konaný dne 8. září 1786 v Praze v kostele řádových rytířů svatého Jana Jeruzalémského celebroid hrabě František Josef Thurn.²³

²² *Pachta Giovacchino Giuseppe in: ASPI, Santo Stefano 1265, Suppliche e informazioni 1265, č. 94; 409, Provanze di nobiltà, č. 26; 578, Apprensioni, fol. 175r.*

²³ *Desfours Massimiliano in: ASPI, Santo Stefano 1265, Suppliche e informazioni, č. 116 a 153; 2096, Informazioni dell'auditore Giovanni Neri, s. 235–236 a s. 292–293; 410, Provanze di nobiltà, č. 37; 578, Apprensioni, fol. 176v a také Index, l. c., sv. 53, s. 833.*

9. Jan Nepomuk Deym

Baron Jan Nepomuk, syn Adama Viléma Deyma ze Stříteže a Marie Rozálie, baronky Voračické z Paběnic, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva s udělením výjimky z ustanovení velkovévodova motu proprio ze dne 8. března 1786, jímž byl omezen na osmdesát počet rytířů nepocházejících z Toskánska ve stavu členů řádu.

Dne 25. července 1786 zaslali rytíři rady řádu velkovévodovi zprávu, v níž podali výklad o tom, že žadatel prokázal, že pochází po otci z rodu Deymů, po otcově prabábě z rodu Vernierů, po matce z šlechtické rodiny Voračických z Paběnic a po matčině prabábě z rodu Obyteckých z Obytec, tedy ze starých pražských šlechtických rodů; dále je baronem ze Stříteže a plukovníkem pěchoty ve službách císaře Josefa II., jakož i majitelem pluku Wartensleben v Čechách; disponuje platem 8 000 zlatých a má jako majitel plat 860 zlatých ročního příjmu a je mu 44 let.

Dne 21. září 1786 oblékl řádové roucho rytíře řádu svatého Štěpána podle práva při slavnostním obřadu konaném v Praze v kostele řádu svatého Jana Jeruzalémského, který celebroidal hrabě František Josef Thurn.

Zemřel 8. února roku 1789 a pohřební obřady se konaly 16. března téhož roku.²⁴

10. Jan Adam Dohalský z Dohalic

Hrabě Jan Adam Dohalský z Dohalic požádal dne 23. března 1789 toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

V suplice žadatel prohlašoval, že patří do linie hrabat Dohalských, starobylého rodu české šlechty, která vlastní soudržné patrimoniální statky, že je přítelem vznešených rodů a že se zasloužil o rakouskou habsburskou dynastii, dále doložil 4 potřebné generace k tomu, aby mohl být dekorován svatoštěpánskými insigniemi.

²⁴ Deym Giovanni Nepomuceno in: ASPi, Santo Stefano 1266, *Suppliche e informazioni*, č. 171; 2096, *Informazioni dell'Auditor Giovanni Neri*, s. 330–332; 410, *Provanze di nobiltà*, č. 38; 578, *Apprensioni*, fol. 176v; 3680, *Esequie*, fol. 46r.

Nelze však s určitostí říci, zda byl přijat za řádového rytíře.²⁵

11. Bedřich Nostic-Rieneck

Hrabě Bedřich, syn Františka Antonína Nostice a Alžběty, hraběnky Krakovské z Kolovrat, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána po právu.

V procesu prokazování šlechtictví, který se konal před shromážděním rytířů v Pise, žadatel prohlásil, že pochází po otci z hraběcího rodu Nosticů, po prabábě z otcovy strany z baronského rodu Schönbornů, po matce z hraběcí rodiny Krakovských z Kolovrat a po prabábě z matčiny strany z hraběcího rodu Valdštejnů; že jeho otec byl radou a osobním komorníkem císaře, místodržitelem a předsedou vlády Českého království a rytířem velkokříže řádu svatého Štěpána. Předložil osvědčení o dobrých mravech a křtu, podle něhož vyplývá, že se narodil 24. listopadu 1762.

Slavnostní ceremoniál pasování na rytíře řádu svatého Štěpána, který celebroid rytíř Kristián Filip Clam-Gallas, se konal 20. března 1790 v Praze v kostele rytířů řádu svatého Jana Jeruzalémského.²⁶

12. Jan František Pacht

Hrabě Jan František, syn Huberta Karla Pachty a Barbory, hraběnky Bereňové z Karancze, svobodný pán z Rájova, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 7. června 1791 rytíři rady řádu zaslali zprávu velkovévodovi, v níž vyložili velkovévodovi, že žadatel, v procesu konaném před shromážděním rytířů v Pise, prokázal, že pochází po otci z rodu hrabat Pachtů z Rájova, po otcově prabábě z hraběcí rodiny Scheidlernů, po matce z rodu Bereňů z Kazancze a po matčině prababičce z hraběcího rodu Barkotziů z Szaly; dále že jeho otec Hubert Karel je hrabětem a svobodným pánem Svaté Říše římské, radou jeho císařské výsosti a přísedícím komory Království Českého; že je mu 35 let a narodil se v Praze 4. listopadu 1755.

²⁵ Dohalsky Dohalitz Giovanni Adamo in: *ASPi, Santo Stefano 1273, Suppliche e informazioni*, č. 109. O Dohalském viz *Index*, I. c., vol. 56, s. 733.

²⁶ Nostitz e Rinnek Federico in: *ASPi, Santo Stefano 416, Provanze di nobiltà*, č. 17; 578, *Apprensioni*, fol. 185v. Z dokumentů uložených ve Státním archivu v Pise nevyplývá, že otec Bedřich Nostic-Rieneck byl členem řádu.

Na řádového rytíře po právu byl pasován dne 11. října 1791 v Praze v kostele rytířů řádu svatého Jana Jeruzalémského, obřad celebrou rytíř Jáchym Pachta.²⁷

13. František Adam Dohalský z Dohalic

Hrabě František Adam, syn Norberta Dohalského z Dohalic a Eleonory, hraběnky Trauttmansdorfové, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 7. února 1792 rytíři rady řádu zaslali velkovévodovi zprávu, v níž vysvětlili, že žadatel, v procesu konaném před shromážděním rytířů v Pise, prokázal, že po otci pochází z hraběcího rodu Dohalských z Dohalic, po prababičce z otcovy strany z baronského rodu Rašinů z Rýzmburka, po matce z urozené hraběcí rodiny Trauttmansdorffů a po prabábě z matčiny strany z rodu Račínů z Račina; dále že jeho otec je pánem na Poličanech; žadateli je 29 let a narodil se 22. září 1763.

Přijat za rytíře řádu svatého Štěpána po právu byl dne 3. listopadu 1792 v Praze v kostele rytířů svatého Jana Jeruzalémského, slavnostní ceremoniál celebrou rytíř Jáchym Pachta.²⁸

14. Václav Deym

Dne 16. ledna 1794 se sešlo shromáždění svatoštěpánského řádu ve Florencii, jemuž předsedal bailli Ferdinando Suarez de la Conca, aby přijalo v procesu důkazního řízení „de vita et moribus“ ctihodného Václava, syna Adama Viléma Deyma ze Stříteže, kanovníka metropolitního kostela ve Florencii, obdařeného komendou z milosti (commenda di grazia) A7 o výnosu 30 toskánských stříbrných skudů s nárokem být přijat do řádu jako šlechtic – kněz.

²⁷ Pachta Giovanni Francesco in: *ASPi, Santo Stefano 1278, Suppliche e informazioni*, č. 91; 418, *Provanze di nobiltà*, č. 20; 579, *Apprensioni*, fol. 3r.

²⁸ Dohalsky Dohalitz Francesco Adamo in: *ASPi, Santo Stefano 1279, Suppliche e informazioni*, č. 59; 421, *Provanze di nobiltà*, č. 28; 579, *Apprensioni*, fol. 6r.

Václav Deym se dostavil osobně před 5 rytířů vybraných, aby asistovali u procesu a prohlásil, že dostával ročně z generální pokladny Koruny ve Florencii odměnu ve výši 200 stříbrných skudů jako dvorní zpovědník; dále že obdržel další plat za „distribuzione corale“ v roční výši 220 stříbrných skudů, plus 80 skudů od florentské kapituly jako kanovníckou prebendu; dále prohlásil, že je oddaný ve zbožnosti a církevní kázni; jeho bratr Jan Nepomuk je rytířem řádu svatého Štěpána od 21. září 1786; žadatel dovršil 59 let věku a se narodil v Praze 13. prosince 1734.

Oděv rytíře – kněze šlechtického původu řádu svatého Štěpána s komendou z milosti převzal z rukou rytíře markýze Piera Antonia Terinino při slavnostním ceremoniálu, který se konal 26. ledna 1794 ve Florencii v kostele San Piero di Palco. Od roku 1796 patřil do svatoštěpánského shromáždění ve Florencii.

Následně se stal kardinálem a salcburským arcibiskupem. Zemřel v roce 1816.²⁹

15. Kristián Kryštof Clam-Gallas

Hrabě Kristián Kryštof, syn rytíře Kristiána Filipa Clam-Gallase a Marie Karolíny z hraběcího rodu Šporků, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva, a o povolení, aby mohl použít pro dokázání svého šlechtického původu čtyř generací předků dokladů, které předložil již jeho otec.

V průběhu dokazovacího řízení, které se konalo v únoru 1795 před shromážděním rytířů ve Florencii, žadatel prokázal, že po matce pochází z rodu Šporků, po prabábě z matčiny strany z rodu Thierheimů, zatímco pro čtyři generace předků po otci využil doklady z průkazního řízení svého otce; dále předložil osvědčení o přijetí svého otce do řádu; obligaci, kterou se mu uděluje kongrua ve výši 300 stříbrných skudů, pocházejících z výnosů svobodného panství Frýdlant v Čechách; dále prokázal, že jeho rodina vlastní 3 statky v Liberci, Frýdlantu a Grabšteinu; že jeho otec zastává úřad komorníka jeho císařské výsosti; že dovršil 24 let věku a narodil se 1. listopadu 1771.

²⁹ Deym Vincenslao in: *ASPi, Santo Stefano 1283, Suppliche e informazioni, č. 1; 1288, Suppliche e informazioni, č. 70; 424, Provanze di nobiltà, č. 4; 579, Apprensioni, fol. 8v; 1623, Motupropri, č. 88, 30. prosince 1793*
a též srov. *Index, l. c., sv. 54, s. 699.*

Slavnostní obřad přijetí roucha rytíře řádu svatého Štěpána po právu, který celebroidal jeho otec rytíř Kristián Filip Clam-Gallas, se konal 3. března 1795 v Praze v kostele rytířů řádu svatého Jana Jeruzalémského.

Kristián Kryštof Clam-Gallas, mecenáš umělců, zemřel v roce 1838.³⁰

16. Filip Beno Sweerts-Špork

Hrabě Filip Benizio, syn Jana Františka Sweerts-Šporka a Barbory hraběnky z Bubna a Litic, svobodný pán von Reist, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za profesního rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Žadatel, v procesu konaném v únoru 1795 před shromážděním řádových rytířů v Pise, prokázal svůj urozený původ po otci z rodu hrabat Sweerts-Šporků, po prabábě z otcovy strany z hraběcí rodiny Šporků, po matce z hraběcího rodu z Bubna a Litic a po matčině prabábě z baronské rodiny Beck-Bifourtů; dále je podle císařského dekretu z 15. června 1772 komořím jeho císařské výsosti a radou apelačního soudu Českého království; otec Jan František je osobním rádcem císaře, pánem na Lysé a Konojedech; předložil osvědčený výpis z listiny o povýšení do hraběcího stavu uděleném císařem Karlem VI. dědu z otcovy strany Františku Karlovi z rodu Sweerts-Šporků v roce 1719 a vlastní křestní list, z něhož vyplývá, že se narodil v Lysé 30. září 1795.

Dne 25. března 1795 převzal z rukou rytíře Jana Antonína hraběte Pachty při slavnostním obřadu konaném v Praze v kostele maltézských rytířů roucha rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.³¹

17. Václav Maria Dohalský z Dohalic

Hrabě Václav Maria, syn Jana Kryštofa Dohalského z Dohalic a Marie Anny z rodu Malovců z Malovic, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

³⁰ Clam e Gallas Cristiano Cristofano in: ASPi, Santo Stefano 1284, Suppliche e informazioni, č. 66 a 73; 426, Provanze di nobiltà, č. 5; 579, Apprensioni, fol.10r; též Index, l. c., sv. 37, s. 537.

³¹ Sweerts e Spork Filippo Benizio in: ASPi, Santo Stefano 427, Provanze di nobiltà, č. 10; 579, Apprensione, fol. 10v.

V procesu důkazního řízení o šlechtickém původu, konaném před shromážděním rytířů řádu ve Florencii, žadatel prokázal svůj původ po otci z hraběcího rodu Dohalských z Dohalic, po otcově prabábě z urozené rodiny Štěnovských z Kadova, po matce z rodu Malovců z Malovic a po matčině prabábě z rodu Frachimontů z Frankenfeldu; dále že byl povýšen na hraběte dědičně pro všechny své potomky listinou císařovny Marie Terezie z 11. července 1764; prokázal roční příjem 4000 německých zlatých díky držbám pozemků; dále že je komořím jeho císařské výsosti, že se oženil s baronkou Marií Annou ze šlechtické rodiny Steinbachů, která je dámou Řádu hvězdového kříže.

Slavnostní obřad přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva, který se konal dne 8. června 1795 v Praze v kostele rytířů svatého Jana Jeruzalémského, celebroidl rytíř Kristián Filip Clam-Gallas.³²

18. Vincenc Vidršperkár

Hrabě Vincenc, syn Jana Františka Vidršperkára z Vidršperku a Marie Karolíny Hindererové, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

V procesu důkazního řízení žadatel prokázal, že pochází po otci z hraběcího rodu Vidršperkárů z Vidršperku, po otcově prabábě z hraběcího rodu Kunašů z Machovic, po matce z urozené rodiny Hindererů ze Steinhausenu a po prabábě z matčiny strany z urozené rodiny Stilerů z Rose-negu; dále že jeho otec Jan František byl povýšen na barona dědičně pro všechny své potomky listinou císařovny Marie Terezie z 5. května 1760; že je císařským komořím, provinciálním radou Českého království, a že vlastní rozsáhlé pozemkové majetky v Mutěnině v Čechách; že se narodil 4. února 1755.

Slavnostní obřad přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva, který se konal dne 2. srpna 1795 v Praze v kostele rytířů svatého Jana Jeruzalémského, celebroidl rytíř Maxmilián Desfours.³³

³² Dohalsky Dohalitz Maria Vincenslao in: ASPI, Santo Stefano 1285, *Suppliche e informazioni*, č. 43; 2101 *Informazioni dell'auditore Giovanni Neri*, s. 258; 428, *Provanze di nobiltà*, č. 21; 579, *Apprensioni*, fol. 11v.

³³ Wiedersperg Vincenzo in: ASPI, Santo Stefano 1286, *Suppliche e informazioni*, č. 65; 2101, *Informazioni dell'auditore Giovanni Neri*, s. 289; 428, *Provanze di nobiltà*, č. 22; 579, *Apprensioni*, fol. 11v.

19. Jan Malovec

Baron Jan, syn Josefa Malovce a hraběnky Antonie Pachtové, původem z Prahy, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Reskriptem z 12. dubna 1796 velkovévoda nařídil členům rady řádu, aby získali informace o žadateli u shromáždění rytířů v Praze. Poslední zasedání, jemuž předsedal rytíř Kristián Filip Clam-Gallas, se sešlo 19. května 1796 a usneslo se na tom, že za „učiněné osobní provinění čekatele [...], za politický delikt veřejného výtržnictví, jehož se dopustil ve společnosti dalších mladých společníků, kteří působili výtržnosti v ulicích židovského města“, byl se svými společníky uvězněn. Proto ho shromáždění rytířů neshledává hodným, aby byl přijat za rytíře svatoštěpánského řádu. Dne 21. června téhož roku rytíři řádové rady referovali o celé záležitosti velmistra, který proto dne 12. srpna odmítl žádost barona Malovce o udělení hodnosti řádového rytíře.³⁴

20. Prokop Václav Hildprandt

Baron Prokop Václav, syn Václava Karla Hildprandta z Ottenhausen a Marie Anny Kavanaghové, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 19. července 1796 rytíři řádové rady zaslali velkovévodovi informaci, v níž vysvětlili, že zasedání rytířů v Praze se vyjádřilo pochvalně o „pověsti, chování a dobrých mravech“ barona Hildprandta.

V procesu důkazního řízení, konaném před shromážděním řádových rytířů ve Florencii, žadatel prokázal, že po otci pochází z rodu Hildprandtů z Ottenhausen, po prabábě z otcovy strany z urozené rodiny Kfelířů ze Zakšova a po matce a matčině prabábě z rodu Kavanaghů; jeho otec byl jmenován dekretem z 20. srpna 1769 císařským komořím „pro svůj urozený rod a původ, za své šlechtické kvality a za co nejušlechtilejší oddanost a horlivost“ a že mu byla přiznána kongrua 300 stříbrných skudů; jeho matka je vedena od 26. prosince 1766 na listině kandidátek Tereziánského ústavu šlechticů v Praze. Připojil také osvědčení čtyř předních pražských urozených pánů ze dne 18. března 1796, z něhož plyne, že je „vynikajících mravů, jak se sluší na křesťana římské katolické církve“, že se „nikdy nedopustil žádné nepřístojnosti, ani není důvodu hovořit špatně

³⁴ Mallowetz Giovanni in: *ASPi, Santo Stefano 1289, Suppliche e informazioni*, č. 117.

o jeho osobně, činech a vystupování", a dále doklad o křtu, z něhož vyplývá, že se narodil v Praze dne 24. ledna 1774.

Přijat za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva byl 11. března 1797 v Praze v kostele rytířů svatého Jana Jeruzalémského, obřad celebroidl rytíř Kristián Filip Clam-Gallas.³⁵

21. František Adam z Bubna z Litic

Hrabě František Adam, syn Antonína z Bubna a Litic a Terezie Kordulové ze Sloupna, sídlící v Praze, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 19. července 1796 dvanáct rytířů řádové rady zaslalo na vědomí velkovévodovi informaci, v níž vyložili, že shromáždění pražských řádových rytířů vyjádřilo příznivé mínění týkající se „pověsti, chování a dobrých mravů" hraběte Bubna z Litic.

V procesu důkazního řízení, konaném před shromážděním ve Florencii, žadatel prokázal, že pochází po otci z hraběcího rodu Bubnů z Litic, po otcově prabábě rodu baronů Kapounů ze Svojkova, po matce z rodiny rytířů Kordulů ze Sloupna, po prabábě z matčiny strany z rytířské rodiny Puteaniů; dále že vlastní rodinný fideikomis, který mu zaručuje roční příjem 300 stříbrných skudů; že je komořím jeho císařské výsosti a že se narodil v Čechách 9. ledna 1796.

Rytířské řádové roucho svatého Štěpána podle práva převzal z rukou rytíře Kristiána Filipa Clam-Gallase dne 5. března 1798 v Praze v kostele rytířů řádu svatého Jana Jeruzalémského.³⁶

³⁵ Hildprandt Procopio Vincenslao in: ASPi, Santo Stefano 1289, *Suppliche e informazioni*, č. 118; 431, *Provanze di nobiltà*, č. 7; 579, *Apprensioni*, fol. 14v. Je nutno uvést, že případy Hildprandta a dalších dvou následujících aspirantů Bubna a Perglera byly zkoumány společně shromážděním svatoštěpánských řádových rytířů v Praze 13. června 1796 a následně revidovány radou řádu v Pise na zasedání 19. července a schváleny společně jediným reskriptem z 12. srpna 1796.

³⁶ Bubna e Littiz Francesco Adamo in: ASPi, Santo Stefano 1289, *Suppliche e informazioni*, č. 118; 432, *Provanze di nobiltà*, č. 6; 579, *Apprensioni*, fol. 15r. O tomto českém šlechtickém rodu vojáků a úředníků v rakouských službách viz Index, I. c., sv. 25, s. 15077.

22. Alois Perglár

Rytíř Alois, syn Františka rytíře Perglára z Perglasu a Marie Anny Šenovské, sídlící v městě Plzni v Čechách, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

Dne 19. července 1796 dvanáct rytířů rady zaslalo zprávu velkovévodovi, v níž podali vysvětlení, že shromáždění rytířů svatoštěpánského řádu v Praze vyjádřilo příznivé mínění o „pověsti, chování a dobrých mravech“ rytíře z Perglasu.

V procesu důkazního řízení konaném před shromážděním řádových rytířů ve Florencii, žadatel prokázal svůj původ po otci z rodu Perglasů, po otcově prabábě a po matce ze šlechtické rodiny ze Šenova a po prabábě z matčiny linie Mulců z Valdova; dále pobírá roční rentu 2 000 německých zlatých, narodil se v Praze 10. dubna 1750.

Perglár přijal roucho řádového rytíře podle práva dne 5. března 1798 společně s rytířem z Bubna v Praze v kostele rytířů řádu svatého Jana Jeruzalémského z rukou rytíře Kristiána Filipa Clam-Gallase.³⁷

23. Karel Filip Berchtold

Dne 26. ledna 1816 vydal toskánský velkovévoda Ferdinand III. motu proprio, kterým udělil hraběti Karlu Filipovi, synu Karla Gustava Berchtolda a Marie Anny Edlingové, sídlícímu ve Vídni, rytířský titul řádu svatého Štěpána a povoluje tak jeho přijetí za rytíře podle práva s prominutím všech předepsaných formalit a s povinností podrobit se průkaznímu řízení o svém původu následně až po znovuoobnovení řádu. Proto teprve dne 10. prosince 1819, poté co se zasvěcení do řádu konalo dne 23. srpna 1819 ve Vídni v kostele svatého Ondřeje rukou vídeňského arcibiskupa, rytíř Berchtold předložil z Gorice patřičnou žádost podle platných kapitulních regulí radě svatoštěpánského řádu v Pise.

V procesu zkoušky šlechtického původu žadatel podal důkaz o tom, že pochází po otci z rodu hrabat Berchtoldů, po otcově prabábě z Petřvaldu, po matce z hraběcího rodu Edlingů a po prabábě z matčiny linie z urozené rodiny Lanthieriů; dále otec Karel Gustav, svobodný pán z Uherčic původem ze Stráže v Čechách, byl jmenován komořím jeho císařské výsosti dne 19. září 1790; jeho matka byla přijata z panovnické milosti

³⁷ Pergler Aloisio in: ASPi, Santo Stefano 1289, *Suppliche e informazioni*, č. 118; 432, *Provanze di nobiltà*, č. 5; 579, *Apprensioni*, fol. 15r.

do Řádu dam hvězdového kříže dne 3. května 1793; aspirant sám slouží jako důstojník pluku jeho císařské milosti ležící v Gorici; narodil se 29. října 1795 ve Vídni. Strýc žadatele z otcovy strany je rytíř Leopold Berchtold, který byl přijat do řádu svatého Štěpána v Pise dne 17. ledna 1784.³⁸

24. Edmund Hartig

Hrabě Edmund, syn Františka Hartiga a Juliány Grundmannové z Falkenberka, sídlící v Praze, požádal dne 7. ledna 1840 toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva poté co předložil všechny předepsané důkazy o svém šlechtickém původu podle řádových statutů s prominutím přísahy věrnosti velmistroví řádu, protože je rakouským poddaným. Reskriptem z 14. února 1840 obdržel žadatel, jak požadoval, povolení dostat závazku podstoupit právoplatné důkazní řízení o svém šlechtickém původu do jednoho roku a zaplatit předepsané poplatky a náklady za svůj rytířský stav (v celkové suma 1652 stříbrných).

V procesu, konaném před shromážděním rytířů ve Florencii, žadatel prokázal, že pochází po otci z hraběcího rodu Hartigů, po prabábě z otcovy strany z rodu Colloredů, po matce z rodu Grundmannů a po prabábě z matčiny linie ze šlechtické rodiny Althanů; jeho otec František je císařský komoří a rakouský místodržitel v Miláně; otcův děd, hrabě František Hartig, byl přijat do řádu svatého Štěpána v osmdesátých letech 18. století, ale ačkoliv byla nalezena jeho suplika a magistrální reskript datovaný dne 22. září 1785, jímž ho velkovévoda přijímá do řádu, chybí zcela jakýkoli dokument vztahující se k průběhu důkazního řízení, který by svědčil o tom, že ho František Hartig absolvoval. Ani jeho jméno nefiguruje v seznamu přijatých rytířů. Prabába žadatele z matčiny linie Eleonora Hartigová Colloredová byla přijata do Řádu dam hvězdového kříže. Edmund Hartig byl svého času císařským komořím, atašé rakouského vyslanectví v Paříži, kde tehdy pobýval. Narodil se ve Vídni 3. listopadu 1812. V době žádosti a důkazního řízení mu bylo 28 let.

Slavnostní obřad přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva, který celebroidl Giovan Battista Monticelli Strada, se konal dne 2. dubna 1840 v Miláně ve veřejné oratoři patřící ke kostelu Panny Marie della Passione.

³⁸ Berchtold Carlo Filippo in: *ASPi, Santo Stefano 448, Provanze di nobiltà*, č. 37; 580, *Apprensioni*, fol. 5v.

Později zastával vysoké úřady monarchie a také byl vojenským velitelem Českého království, zemřel v roce 1883.³⁹

25. Karel Baillet de Latour

Hrabě Karel, syn Teodora Baillet de Latour a Anny Marie Zuzany z rodu Bourcierů de Villers, sídlící v Olomouci na Moravě, požádal toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva. Dne 20. září 1842 rytíři rady řádu zaslali informaci velkovévodovi, v níž podali výklad, že žadatel prokázal v procesu konaném před shromážděním svatoštěpánských rytířů ve Florencii, že pochází po otci z rodu hraběcího rodu Baillet de Latour, po prabábě z otcovy linie z urozené rodiny hrabat *Guerin de la Marche*, po matce z hraběcí rodiny Bourcierů de Villers a po matčině prabábě z rodiny *du Buget*. Jeho předek Ernest Baillet byl jmenován Karlem VI. dne 10. března 1719 hrabětem za bezpříkladnou odvahu ve funkci předsedy velké rady města Malines, když se mu podařilo potlačit ve městě povstání a obnovit poslušnost císaři. Jeho předek z otcovy strany Maxmilián Baillet de Latour byl předsedou dvorské válečné rady a generálem dělostřelectva. Jeho otec Teodor byl majitelem pěšího pluku, místoředitel generálního ředitelství inženýrského sboru císaře, komoří a tajný císařský rada. Také byl nositelem prestižních vojenských řádů, mezi nimiž jmenujme řád Marie Terezie, ruský řád svatého Jiří, svatého Vladimíra a Württenberský řád. Děd z matčiny strany Karel Diodato Gabriel hrabě Bourcier de Villers byl rytířem řádu svatého Ludvíka, vojenským důstojníkem ve francouzských službách a bratrem Marie Viktorie, vdovy po hraběti Karlu Jindřichu Richécourtovi, který byl „komořím, tajným radou jeho císařské výsosti a zplnomocněným ministrem na neapolském dvoře“, nástupcem na místo převora svatoštěpánského řádu v Perugii a příbuzným slavného hraběte Richécourta, předsedy regentské rady Toskánského velkovévodství. Jeho matka a matčina babička byly dámy Řádu hvězdového kříže. Žadatel se narodil v Olomouci dne 9. října 1822 a sídlí ve Vídni.

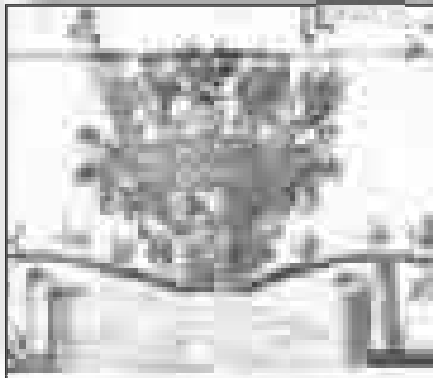
Slavnostní oděv rytíře řádu svatého Štěpána podle práva převzal dne 4. prosince 1743 z rukou rytíře Ottaviana Lenzoniho, bývalého ministra

³⁹ Hartig Edmondo in: *ASPi, Santo Stefano 1348, Suppliche e informazioni*, č. 11; 1358, *Suppliche e informazioni*, č. 96; 464 *Provanze di nobiltà*, č. 4; 468, *Provanze di nobiltà*, č. 8; 580, *Apprensioni*, fol. 68v.

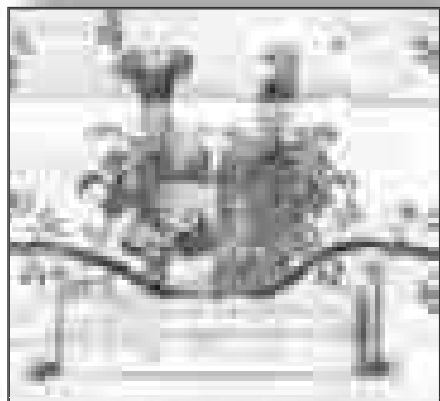
O Františku a Edmundu Hartigových viz *Index*, I. c., sv. 103, s. 562–564.

Prokop Václav Hildprandt z Ottenhausen

Filip Beno Sweerts-Špork

František Adam z Bubna a Litic

Edmund Hartig

Kristián Filip Clam-Gallas

Genealogický vývod hraběte Bedřicha Nostic-Rienecka, 1790. ASPi, S. Stefano, 416, ins. 17.

Maximilián Desfours

Alfréd Strachwitz

Bedřich Jan Nepomuk Nostic-Rieneck

Jáchym Josef Pachta

Jan Nepomuk František Deym

František Adam Dohalský z Dohalic

Barsanti, D.

Pageinae 14 - 2006

zahraničních věcí Toskánského velkovévodství, při slavnostním obřadu, který se konal ve Vídni v kostele italského národa.⁴⁰

26. Alfréd Strachwitz

Hrabě Alfréd, syn Mořice Strachwitze a Attaly baronky Erstenbergové, ze Skaličky na Moravě, požádal dne 24. února 1857 toskánského velkovévodu o přijetí za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva.

V procesu průkazního řízení o šlechtickém původu, který se konal před shromážděním řádových rytířů ve Florencii, žadatel prokázal, že pochází po otci z rodiny hrabat Strachwitzů, po otcově prabábě z urozené šlechtické rodiny Rothschildů, po matce z urozené rodiny Erstenbergů a po prabábě z matčiny strany z rodu Gerambů; dále že je císařským komořím a kapitánem II. třídy, úřad získal za své služby v Uhrách v letech 1848–1849; pobírá nejvyšší rentu ve výši 330 toskánských stříbrných skudů pocházejících ze statků panství Skalička a držby u Hranic na Moravě; narodil se 17. července 1830 v Šebetově na Moravě.

Ve zprávě řádové rady velmistroví řádu ze dne 29. září 1857 vyplývá, že žadatel je ve své rodné zemi považován "za bezúhonnou osobu, jak v oblasti politického života, tak po stránce morální".

Za rytíře řádu svatého Štěpána podle práva byl přijat při slavnostním obřadu, celebrowaném rytířem Francescem Bottaro Adorno, kancléřem toskánského vyslanectví ve Vídni, dne 25. srpna 1858 ve Vídni v kostele italského národa.⁴¹

Překlad Eva Gregorovičová

⁴⁰ *Baillet de la Tour Carlo in: ASPI, Santo Stefano 1355, Suppliche e informazioni, č. 85; 472, Provanze di nobiltà, č. 14; 580, Apprensioni, fol. 78r. Viz též Index, I. c., sv. 10, s. 567.*

⁴¹ *Strachwitz Alfredo in: ASPI, Santo Stefano 1391, Suppliche e informazioni, č. 67; 496, Provanze di nobiltà, č. 9; 580, Apprensioni, fol. 123r.*

Upozornění: Publikování reprodukcí erbů bylo povoleno italským ministerstvem kultury - Státním archivem v Pise (Ministero per i Beni e le Attività Culturali - Archivio di Stato di Pisa) jen pro účely Barsanitiho článku otištěného v publikaci *Paginae historiae* 14, 2006. Jakékoli další reprodukce jsou zakázány. Originály jsou uloženy ve Státním archivu v Pise ve fondu S. Stefano - viz následující citace:

Prokop Václav Hildprandt z Ottenhausen, ASPI, S. Stefano 1289, 431 Provanze di nobiltà, ins. 7; Filip Beno Sweetš-Spork, ASPI, S. Stefano 1289, 427 Provanze di nobiltà, ins. 10; František Adam z Bubna a Litic, ASPI, S. Stefano 1289, 432 Provanze di nobiltà, ins. 6; Edmund Hartig, ASPI, S. Stefano 1348, 464 Provanze di nobiltà, ins. 4; Kristian Filip Clam-Gallas, ASPI, S. Stefano 1260, 402 Provanze di nobiltà, ins. 14; Genealogický vývod hraběte Bedřicha Nostic-Rienecka, ASPI, S. Stefano 416 Provanze di nobiltà, ins. 17; Maximilián Desfours, ASPI, S. Stefano 1265, 410 Provanze di nobiltà, ins. 37; Alfréd Strachwitz, ASPI, S. Stefano 1391, 496 Provanze di nobiltà, ins. 9; Bedřich Jan Nepomuk Nostic-Rieneck, ASPI, S. Stefano 416 Provanze di nobiltà, ins. 17; Jáchym Josef Pachta, ASPI, S. Stefano 1265, 409 Provanze di nobiltà, ins. 26; Jan Nepomuk František Deym, ASPI, S. Stefano 1266, 410 Provanze di nobiltà, ins. 38; František Adam Dohalský z Dohalic, ASPI, S. Stefano 1279, 421 Provanze di nobiltà, ins. 28.

Příloha 1

Motu proprio z 8. března 1786, kterým se stanoví maximální počet rytířů cizích národností v řádu svatého Štěpána na 80.

ASPi, Santo Stefano 1623, Motupropri, ins. 6

Sua Altezza Reale il Serenissimo Arciduca Granduca di Toscana e Gran Maestro dell'Ordine di Santo Stefano vuole che in avvenire le croci equestri da conferirsi agli esteri non sudditi toscani siano limitate al numero di ottanta. In questo numero non saranno compresi i forestieri non sudditi toscani che, come successori nelle commende di loro padronato, hanno acquistato un diritto ad essere insigniti dell'abito equestre, e per l'ammissione dei medesimi non si intenderà fatta alcuna variazione da ciò che è stabilito nei veglianti ordini. Allorché siano ridotti al numero prescritto i cavalieri esteri attuali non successi in commenda di loro patronato e verrà in detto numero a vacare qualche posto, il Consiglio dell'Ordine ne darà conto a Sua Altezza Reale il Serenissimo Gran Maestro e li farà presenti le suppliche dei postulanti, affinché la Reale Altezza Serenissima possa prescegliere quelli che le piaccia di decorare dell'abito equestre; ed i prescelti dovranno in appresso compire le prove necessarie per godere della grazia, senza di che la grazia resterà inutile.

P. Leopoldo V. Alberti C. Bonsi

Dato li 8 marzo 1786.

Příloha 2

Zpráva ze shromáždění rytířů řádu svatého Štěpána v Praze o výtržnosti barona Malovce, 19. května 1796.

ASPi, Santo Stefano 1289, Suppliche e informazioni, ins.117.

Dichiarazione della nobile assemblea dei cavalieri di Santo Stefano di Praga toccante la richiesta fatta dal barone Mallowetz per essere ammesso alla ricezione dell'Ordine di Santo Stefano Papa e Martire.

Molto illustrissimo e nobile Consiglio

Gli sottoscritti cavalieri di codesta assemblea non mancano di mandare la di loro dichiarazione richiesta sul 22 d'aprile, toccante la ricezione del barone di Mallowetz in questo illustre Ordine, ed hanno l'onore di farla come segue:

Secondo loro sentimento credono che questo candidato, in conformità del tenore dei statuti, se si sia non solamente reso indegno, ma innabile per essere investito di questo Ordine, poiché nel secondo capitolo pagina 92 sta chiaramente espresso: che per essere ricevuto in questo Ordine di Santo Stefano se richiede una buona ed intatta fama, e che tutti questi siano per sempre esclusi a gli quali se può fare l'oggezione o il rimprovero d'una cattiva azione, o vero di qualche delitto. Lo confermano di più ancora i stessi statuti che prescrivono: che del candidato se allegghi l'attestato *de probitate vitae et morum*.

Siccome dunque quel barone di Mallowetz, di cui la condotta da ogni tempo in qua fu sempre irregolare e contraria a quelle qualità richieste e prescritte, se rese oltra ciò di più indegno della ricezione in questo Ordine per un delitto politico d'un pubblico tumulto commesso in compagnia d'altri giovanotti, suoi compagni dell'istessa trama, i quali per gli eccessi fatti per strada nella città degli ebrei, onde per impedire qualche rivolta molto pericolosa in queste circostanze critiche sul fatto stesso, il barone di Mallowetz con gli altri suoi compagni fu condotto in prigione per le guardie della città e, malgrado di sua nascita nobile, per la soddisfazione pubblica ed in esempio ribbrezante in conformità d'un decreto della corte, del dì 8 febbraio 1794, condotto pubblicamente a esser fatto semplice soldato, castigo mai successo ancora a qualche soggetto della nobiltà; e prima qualche tempo doppo egli fu rilasciato dal militare e ciò unicamente in riguardo a difetti corporali, che lo resero inabile per le fatiche di questo servizio. Come già la verità di tutto questo asserto sta provata nelli atti e scritti che si trovano alla corte ed al governo di qui, da cui l'illustrissimo consiglio potrà prendere gli ulteriori notizie caso mai non volesse contentarsi del nostro asserto fatto su fede nobile. Sperano e se

lusingano gli sottoscritti cavalieri d'aver motivi e ragioni bastanti di credere che la ricezione di questo candidato, in riguardo della di lui notoria cattiva condotta ed infinita pubblica punizione, non mancherebbe che di essere assai pregiudiziale al lustro e decoro di questo tanto illustre e meritevole Ordine di Santo Stefano e che perciò gli sottoscritti di questa assemblea possino nuovamente richiedere l'illustrissimo consiglio che a questo candidato sia per sempre negata la grazia da lui richiesta. Questo è il concluso che fu risolto nella radunanza dell'assemblea di questi cavalieri qui sottoscritti nella capitale della Boemia. Praga li 19 di maggio 1796.

Cristiano Filippo conte di Calm e Gallas
 Giovacchino conte di Pacht
 Giovanni conte di Pacht
 Vincenzo barone di Wiedersperg
 Massimiliano conte Desfours
 Filippo conte di Sweerts
 Vincislao conte Dohalsky
 Federico conte di Nostiz e Rinnek
 Cristiano Christoforo conte di Clam e Gallas

Příloha 3

Žádost rytířů řádu svatého Štěpána z Prahy z 30. listopadu 1793 o novou uniformu.

ASPi, Santo Stefano 1283, Suppliche e informazioni, ins. 56

Altezza Reale

Noi qui sottoscritti cavalieri, che abbiamo l'onore d'essere investiti nell'Ordine illustre di Santo Stefano di Toscana, prendiamo l'ardire di presentare a Vostra Altezza Reale la supplica presente per il tenore della quale veniamo a richiedere la grazia seguente e consistente in questo: che Vostra Altezza Reale, come degnissimo gran maestro del prefato Ordine, ci conceda la permissione di poter portare l'uniforme annesso all'Ordine tanto il turchino di compagnia come pure il bianco di gala, colla sottoveste gallonata e due spallaci, come lo portavamo prima sempre qui col permesso accordatoci dal di vostra altezza reale augustissimo predecessore, poi diventato nostro sovrano di gloriosissima e piissima memoria imperatore Leopoldo. Gli motivi che ci fanno supplicare questa grazia sono i seguenti:

1. avendoci costì presentemente sua Altezza Reale l'arciduchessa, alla quale facendo spesso la nostra corte e festeggiando varie giornate da gala ove tutta la nobiltà se trova in abiti ricchi e riccamente, noi altri con quel adornamento richiesto faremmo pure una specie di gala che così con nostri uniformi lisci facciamo la figura di ufficiali messi in pensione.
2. serve quell'adornamento del gallone sulla sottoveste ed i due spallaci ad un maggior pregio, lustro e decoro dell'Ordine stesso, poichè sono altri ordini militari ancora che hanno l'uniforme annesso all'Ordine con gallone o riccamo, come per esempio l'Ordine teutonico e l'Ordine di Santo Georgio di Baviera.
3. non richiediamo già questa grazia e concessione che per i nostri paesi, di qui sottomettendoci d'uniformarci in tutto venendo in Italia all'uniforme prescritto ed introdotto per i cavalieri in codesto paese.

Questi motivi qui annessi ci fanno sperare che vostra altezza reale ci accorderà la grazia umilmente richiesta ed impregiudicabile e ne aspettiamo per nostra regola il graziosissimo decreto.

Christiano Filippo conte di Clam e Gallas
 Giovacchino conte di Pachta
 Massimiliano conte di Desfours
 Josepho conte di Wrtbii
 Giovanni conte di Pachta
 Adamo conte di Dohalsky
 Federico conte di Nostiz e Rinnek

Praga li 30 novembre 1793.

Příloha 4

Císařské diplomy s udělením různých titulů z let 1719–1854

a) Hrabata Sweetsové, 1719

ASPi, Santo Stefano 427, Provanze di nobiltà, ins. 10

Nel primo registro delle omologazioni color verde ed argentino, l'anno 1719 venerdì dopo la domenica misericordiosa, cioè lì 28 aprile sotto la lettera D 22.

Trovasi l'altissimo imperiale e regio diploma a tenore del quale Francesco Carlo barone di Sweerts è stato promosso al grado di conte, dove fra altri e diversi punti si vede ancora quello che tratta dell'aumentazione delle armi del tenor seguente.

Noi Carlo sesto per la grazia di Dio eletto imperadore de' romani ecc.

Perciò attendendo benignissimamente alle ragioni sopra allegate com' a diverse altre conforme alle di lui umilissime suppliche ed ossequiosissime rappresentanze ci veggiam mossi di beneficiare e di provvedere il detto Francesco Carlo barone di Sweerts e Reist della nostra reale munificenza e prerogative a tal segno che previa una matura riflessione, di propria nostra scienza e col consiglio de' consiglieri e fedeli nostri abbiamo il medesimo barone di Sweerts e Reist con tutti i suoi eredi presenti e futuri, legittimi e naturali e tutta la sua discendenza masculina e feminina, fin' a tanto che uno o più di loro saranno in vita non solamente promosso e costituito nell'onore, grado e preminenza dei conti del nostro regno ereditario di Boemia e delle province attinenti, ma anzi gli abbiamo prestato ed impertito il predicato di conte Sweerts e Spork, barone de Reist, ed abbiamo unito ed aumentate le sue armi fin' ora usate con quelle de' conti di Spork nella maniera che segue:

cioè uno scudo quadrato oblongo di sotto rotondo di cui il primo campo nella parte superiore ed il secondo nell'inferiore è di color bianco o argentino; il fondamento di questi campi consiste in due travi, delle quali l'inferiore è di color giallo o aurino decorato in mezzo con una stella fleslonga di color turchino o azzuro; sulla trave superiore anche di color turchino o azzuro s'osserva un liono dalla metà del corpo eminente di color rosso o rubino con la coda torsa spartita sopra il dorso con le branche gettate avanti, le fauci aperte e la lingua prominente rossa, però con questa differenza ch' il liono nel campo superiore è voltato alla dritta, e quello nel campo superiore alla sinistra.

Nel campo anteriore di sotto come nel sinistro di sopra si veggono

generalmente delle travi per traverso appuntate per di loro opposte, di modo che la parte dritta sia di color bianco o argentino, la sinistra rossa o rubinosa.

Nel mezzo dello scudo apparisce uno scudetto particolarmente coronato di color giallo o aurino, dove la testa sciolta d'un turco un po' inchinata verso la destra col mostaccio bruno di sopra una berretta ovver un turbante bianco guarnito di un pennacchio verde. Sopra lo scudone sono cinque elmi aperti decorati di corone reali aurine nel costume de' torneamenti, coi suoi gioielli appesi e da ambidue parti circondati d'un velame parte bianco e argentino, parte rosso o rubinoso. Sul primo elmo cominciando dalla parte dritta apparisce una coda di pavone con sei penne di color verde o smeralto, sul secondo elmo si osserva un leone voltato verso la sinistra tal quale è descritto presso lo scudo, cioè colla metà del corpo eminente di color rosso o rubinoso con la coda torsa spartita sopra il dorso con le branche portate avanti le fauci aperte, la lingua rossa. Sull'elmo di mezzo si presenta l'aquila dell'impero romano coronata, nera, con la lingua rossa, le ali distese, abbrancando la corona sull'elmo. Sul quarto e rispettivo penultimo elmo si vede fin dai ginocchi un turco o saraceno vestito da rosso, il corpo cinto con un cingolo bianco o argentino con un manto porpureo orleato con oro, tenendo nel pugno dritto il bastone da comandante inaurato, avendo i capelli e mostaccio bruni con un turbante rosso di sotto cinto di bianco; e finalmente sul quinto e rispettivo ultimo elmo si presenta fra due ali rosse o rubinose in entro volte il braccio d'un uomo sollevato tenendo quasi per ferire una spada a due tagli. Siccome quest'armi di barone ed ormai di conte nel mezzo di cotesta nostra imperiale e regia patente vogliamo ed ordiniamo che si trovino propriamente dipinte.

Thadeus Ferdinandus Limbek registrator ibidem
Actum apud regiam tabulam bohemicam, Pragae die 21 aprilis anno 1719.

b) Hrabata z Vidršperku, 1760

ASPi, Santo Stefano 428, Provanze di nobiltà, ins. 22

In tertio coeruleo-argenteo regesto sive quaternione ubi continentur literae majestaticae anno 1760 die undecima Julii sub litera H. 10.

Reperitur diploma caesareum regium liberi baronatus collati domino Joanni Francisco Wiedersperger a Wiedersperg in quo exordium et subsequencia formalia de verbo ad verbum sic sonant, videlicet

Nos Maria Theresia divina favente clementia romanorum imperatrix,

Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae etc. regina etc.

Notum testatumque facimus tenore praesentium universis quamquam nos pro regia et archiducali potestate dignitateque, in quibus Omnipotentis Dei voluntas nos constituit

ommissis

Cum igitur clementer aspeximus et consideravimus quod nobilis dilectus ac fidelis noster Joannes Franciscus Wiedersperger a Wiedersperg ab antiquissimo equestri genere marchionatus misniae originem suam ducat ac cum diversis etiam comitiva dignitate conspicuis familiis conjunctus sit, nuper autem uxorem ex familia baronum de Hinderer in Steinhausen duxisse cum constet similiter tam proavum suum in re militari meritissimum, quam majores sui tempore funesti belli hussitici utilissima praestitisse servitia, etc.

ommissis

Hinc est quod Nos ex praeattactis, aliisque pluribus rationibus et motivis eidem Joanni Francisco Wiedersperger a Wiedersperg regiam et archiducalem gratiam nostram impertiri volumus et ea propter illum, omnesque suos liberos in linea recta descendentes eorum legitimos, masculos et foeminas in perpetuum quamdiu unus ex illis superstes erit ad statum liberorum baronum clementer evehimus simulque omnes in numerum, coetum et consortium reliquorum nostrorum ac sacri romani imperii nostrorumque hereditariorum regnorum principatuum et ditionum liberorum baronum assumimi, aggregamus eisque plene aequiparamus etc.

ommissis

Ut autem gratiam nostram regiam eiusque elevationem ad statum baronum et testationem damus hactenus ab ipso et majoribus suis gesta equestria modo vero baronatus insignia armorum clementer approbamus et confirmamus, videlicet

scutum militare rectum oblongum infra in cuspidem excurrens perpendiculariter divisum ac baronatus corona sive pile decoratum, in cujus dextra area flavida sive aurea lupus erectus dextrorsum versus, agnellum album dentibus tenens conspicitur sinistrae autem ceruleae areae seu ultramarini coloris in medio fascia rubra horizonthalis incumbit. Scuto ibidem incumbit galea tornearia sive equestris aperta, auro clathrata, dextrorsum versa, corona, monili ac torque pariter aureis insignita; laciniae defluentes sunt circa galeam ex parte dextra rubra, ex sinistra cerulea, deinde vero ex utroque latere flavida sive aurea; et in

summo galeam conspicitur lupo supra descriptus etc.

ommissis

Volentes edicteque nostro regio firmiter decernentes etc. Harum testimonium literarum manu nostra subscriptarum et sigilli nostri caesarei regii et archiducalis appensione munitarum quae dabantur in nostra metropoli ac residentia Vienna die quinta mensis maji anno a salutifera nativitate Christi Domini ac redemptoris nostri millesimo septingentesimo sexagesimo regnorum vero nostrorum vicesimo.

Maria Theresia

c) Hrabata z Dohalic, 1764

ASPi, Santo Stefano 428, Provanze di nobiltà, ins. 21

Extractus ex regiis tabulis regni Bohemiae

In quarto coeruleo-argentino codice, sive quaternione, ubi inscriptae sunt literae majestaticae anno 1764, feria sexta post dominicam primam adventus, id est 7 decembris sub litera g 30.

Reperitur diploma status comitivi pro illustrissimo et magnifico domino Joanne Christophoro comite Dohalsky a Dohalitz, cuius exordium subsequens articulus, et finis de verbo ad verbum sic sonant

Nos Maria Theresia divina favente clementia romanorum imperatrix, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regina, archidux Austriae, dux Burgundiae, superioris et inferioris Silesiae, Brabantiae, Mediolani, Styriae, Carinthiae, Carniolae, e Mantuae, Parmae, Piacentiae, Limburgi, Lucemburgi, Geldriae, Wurtenbergae, marchio sacri romani imperii Moraviae, Burgoviae, superioris et inferioris Lusatiae, princeps Sveviae et Transilvaniae, comes princeps Habsburgi, Flandriae, Tyrolis, Ferreti, Kyburgi, Goritiae, Gradiscae et Artesiae, Landgravia Alsatie, comes Namuri, domina marchiae Sclavonicae, Portus Naonis, Salinarum et Malinae, nupta dux Lotharingiae e Barri, magna dux Hetrueriae, etc.

Recognoscimus et notum facimus tenore praesentium universis et singulis etc.

ommissis

Dignamur, statuimus, volumus et mandamus, ut ipse Joannes Christophorus comes Dohalsky de Dohalitz una cum liberis suis legitimis utriusque sexus eorumque descenditibus nunc et in futurum comites et

comitisse sint, seque ipsos comites et comitissas Dohalsky de Dohalitz scribant, titulent et nominent, a nobis quoque et a successoribus nostris pariterque a cancellariis nostris (prout hactenus a nobis specialiter mandatum est) pro talibus honorentur, titulentur et reputentur, ita quidem ac si a patre e matre jam comites progenti essent.

ommissis

Voleneis, edictoque nostro firmiter decernentes harum testimonio literarum, sigilli nostri imperialis regii et archiducalis appensione munitarum, quae dabantur in nostra civitate metropoli ac residentiali Vienna die undecima mensis Julii anno a salutifera nativitate Christi Domini ac redemptoris nostri millesimo septingentesimo sexagesimo quarto regnorum nostrorum vigesimo quarto.

Maria Theresia

d) Udělení titulu komořího Filipu Sweetsovi, 1772

ASPi, Santo Stefano 427, Provanze di nobiltà, ins. 10

Dalla parte di loro maestà l'imperadore e l'imperadrice regina apostolica d'Ungheria e Boemia nostro clementissimo sovrano e nostra clementissima sovrana, ecc.

Si notifica graziosamente all'illustrissimo signore Filippo Benizio conte di Sweerts e Spork qualmente le sopraddette maestà loro imperiali e regie a riguardo della di lui antica e nobile stirpe decorata col carattere di conte, com'ancora a riflesso delle laudabilissime colle quali egli trovasi dotato, si sono degnate di nominarlo benignissimamente loro ciambelano. Perciò conforme all'altissimo ordine si dà a esso signor di Sweerts e Spork per via del presente decreto l'assicurazione dell'impartita imperiale e regia grazia, in virtù della quale il medesimo dovrà godere dei diritti e prerogative de' quali altri imperiali regi ciambelani e decretati sono capaci.

Al rimanente le sopraddette maestà loro imperiali e reali gli restano graziosamente affezionate.

Enrico principe Aursperg

Segnato Vienna li 27 giugno 1772.

e) Udělení titulu komořího Alfrédu Strachwitzovi, 1854

ASPi, Santo Stefano 429, Provanze di nobiltà, ins. 9

Da rimettersi ad Alfredo conte di Strachwitz in nome e con la grazia di sua maestà imperiale e reale apostolica l'imperatore di Austria, re di Ungheria e di Boemia, di Lombardia e di Venezia, e di Galizia, Lodomeria ed Illiria, arciduca d'Austria, nostro graziosissimo signore.

Sua maestà imperiale reale e apostolica con venerata risoluzione del primo corrente si è degnata nominarla imperiale reale ciamberrano, ed assegnarlene il rango a partire dal giorno di detta nomina.

Di questa graziosa concessione ella viene informata per mezzo del presente diploma, aggiungendole che ella dovrà immediatamente godere di tutti i diritti e privilegi spettanti agl'imperiali e reali ciamberrani, ma per altro non essendo questa carica soltanto una distinzione onorifica, ma portando seco l'obbligo di un servizio effettivo, ella non potrà senza preventivo sovrano permesso né accettare, qualora le fosse offerta, la carica di ciamberrano d'estere corti, né tampoco aspirare alla carica stessa.

Sua maestà imperiale reale apostolica le esprime intanto la sua graziosa benevolenza.

Carlo conte Lanckoronski gran ciamberrano

Vienna 8 aprile 1854.

Příloha 5

Poznámky auditora Giovanni Neriho k důkaznímu řízení o urozeném původu českých rytířů, 29. prosince 1785

ASPi, Santo Stefano 2096, Informazioni dell'Auditore Giovanni Neri, s. 14–15

Io non debbo dispensarmi del fare osservare la diversità che passa, tra le rigorose prove di nobiltà che esigono li statuti, e quelle che abbiamo in processo [di Antonio Berchtold]. Vogliono in sostanza le disposizioni veglianti che resti giustificato che ciascuno degli ascendenti delle quattro famiglie fin dai rispettivi atavi inclusivi abbiano goduto o siano stati abilitati a godere il primario onore di una città nobile, quali godimenti debbono essere provati con le attestazioni dei pubblici ministri dell'archivi delle rispettive città. In processo manca totalmente questa prova specifica, e sebben si riconosca, per vero dire a colpo d'occhio, che le famiglie che costituiscono i quarti del pretendente siano cospicue ed illustri, tuttavia non abbiamo rigorosamente che una prova in genere risultante semplicemente dalle firme rispettabili dell'arcivescovo di Vienna e del signor conte di Thurn, i quali asseriscono che le predette famiglie sono di antica, generosa e cavalleresca nobiltà.

Non debbo nemmeno tacere, che siccome è piaciuto a Sua Altezza Reale di dispensare vari pretendenti tedeschi dalla rigorosa compilazione del processo formale, così è qualche tempo che i processi, che sono compilati in Vienna, vengono di là formati sommariamente e mancanti, come ho dimostrato delle prove dei godimenti in specie, forse perchè, secondo i sistemi delle città di Germania riesce troppo difficile o impossibile l'esibire le prove prescritte dai regolamenti dell'Ordine di Santo Stefano modellati sull'usi delle città d'Italia. Finalmente è da riflettersi, per altro, che nonostante l'indicata poca precisione di prove, sono già stati molti pretendenti tedeschi graziati dell'abito, per il che non so non secondare il parere del consiglio dell'Ordine di Santo Stefano, che propone egualmente il ricevimento del supplicante. Ho creduto mio dovere di fare avvertire quest'uso, forse necessario, che a poco a poco s'introduce nella formazione dei processi d'abito dei tedeschi, sempre rimesso alle supreme determinazioni di vostra altezza reale, a cui profondamente mi inchino.

G. Neri

Firenze, 29 dicembre 1785

Zusammenfassung

Zwischen Pisa und Prag. Der Orden des hl. Stephan in Böhmen.

Danilo Barsanti

Der Autor dieses Beitrags ist Professor der Geschichte und hält Vorlesungen an der Universität in Pisa. Jahreslang beschäftigt er sich u. a. mit der Geschichte des Militär- und Ritterordens des hl. Stephan, gegründet von Medici im Jahre 1561. Dieser Beitrag wurde auf dem in Prag am 20. Mai 2005 im Italienischen Kulturinstitut veranstalteten Seminar „La Boemia e l'Ordine di Santo Stefano“ vorgelesen. Er erschien als Artikel im Sammelbuch von diesem Seminar „Atti del convegno La Boemia e l'Ordine di Santo Stefano“, das von der Stiftung Istituzione dei Cavalieri di S. Stefano in Pisa herausgegeben wurde. Vergl. Barsanti, Danilo. *Fra Pisa e Praga. L'Ordine di S. Stefano in Boemia. Atti del convegno La Boemia e l'Ordine di Santo Stefano (Praga, 20 maggio 2005) a cura di Danilo Marara*, Edizioni ETS, Pisa 2005, S. 31-59.

In Anbetracht dessen, dass sich der Autor auf die Aufzählung der dem Orden beigetretenen böhmischen Adeligen konzentrierte, hielt die Redaktion der *Paginae historiae* dieses Thema für soweit bedeutend, dass entschieden wurde, die Übersetzung des Beitrags im Sammelbuch des Nationalarchivs mit der Zustimmung des Autors abzu drucken. In der tschechischen historiographischen Produktion begegnet man dem Phänomen des Ritterordens des hl. Stephan, Papstes und Märtyrers, fast nicht.

Im ersten Teil der Studie analysiert Barsanti die Umstände, unter denen die böhmischen und mährischen Adeligen in den Orden noch in der Zeit der letzten Medici (Leopold Waldstein, 1722) und vor allem während der Regierung der Sekundogenitur des Habsburg-Lothringen Hauses in Toskana angenommen wurden. Weiter stellt er 26 hochgeborene Herren aus den alten und auch neueren böhmischen und mährischen Adelsgeschlechtern vor und zwar vom Gesichtspunkt deren Stellung beim Hof und bei den Ämtern, die sie ausübten, beschreibt den Verlauf des beweiskräftigen Verfahrens, während dessen die Bewerber ihre adelige Herkunft in vier Generationen in den männlichen und auch weiblichen Linie ihrer Vorfahren nachweisen mussten, erwähnt die Aufgabe, die die Versammlung der Stephansritter in Prag bei der Annahme der böhmischen Adeligen spielte, skizziert die engen Verbindungen mit dem Prager Malteserorden.

Auf den nächsten Seiten widmet sich der Autor den einzelnen Bewerbern, beschreibt ihrer Herkunft nach vorgelegten Stammbäumen, erwähnt ihre Güter, Finanzverhältnisse, Ämter und Posten, die sie ausübten,

in der Licht der vorschriftsmäßigen Belege, die die Bewerber an den Ordensrat nach Pisa geschickt haben und die heute im Staatsarchiv in Pisa im Bestand Santo Stefano, in den Teilen *Suppliche e informazioni, Provanze di nobiltà und Apprensioni* aufbewahrt sind. Zu den wertvollsten dieser Zeugenmaterialien gehören unzweifelhaft wunderschön kolorierte adelige Stammbäume mit den Wappen aller Blutverwandten der Ritteraspiranten sowie in der Schwertnachfolge, als auch in der Kunkelnachfolge. Außer dem führt Barsanti die Zeitangaben über die Stellung des Gesuchs um die Annahme zum Ritter des Stephansordens von Rechts wegen an, weiter Datum und Ort, wo die feierliche Zeremonie der Einführung in den Orden stattfand, bzw. wer die Zeremonie zelebrierte. Manchmal erwähnt er die Umstände, unter denen der Bewerber zum Ritter angenommen wurde. Unter die Ritter des Ordens des hl. Stephan von Rechts wegen wurden 26 Angehörige böhmisches und mährisches Adels angenommen. Barsanti bestimmte sie mit großen Schwierigkeiten aus den ursprünglichen Quellen des Stephansbestandes aus der gesamten Zahl von 10 000 Ordensrittern. Die Übersetzerin führt mit Rücksicht auf die Rückaussuchung in originalen Schriftlichkeiten in den eckigen Klammern die Namen der Adeligen in der Form der ursprünglichen Transkription Barsantis an, die er aus den Pisaer Stephansdokumenten übernahm. Also unter die in den Orden des hl. Stephan von Rechts wegen Angenommenen gehörten: Graf Leopold Waldstein (angenommen 1722), Graf Leopold Berchtold (angenommen 1784 in Pisa), Graf Christian Philipp Clam-Gallas (angenommen 1784 in Prag), Graf Franz Seraphin von Wrtba (angenommen 1785 in Prag), Graf Franz Hartig (angenommen 1785), Graf Anton Berchtold (angenommen 1786 in Uherčice), Graf Joachim Joseph Pachta (angenommen 1786 in Prag), Graf Maximilian Desfours (angenommen 1786 in Prag), Freiherr Johann Nepomuk Deym (angenommen 1786 in Prag), Graf Johann Adam Dohalsky von Dohalitz (er bat 1789), Graf Friedrich Nostitz-Rieneck (angenommen 1790 in Prag), Graf Johann Franz Pachta (angenommen 1791 in Prag), Graf Franz Adam Dohalsky von Dohalitz (angenommen 1792 in Prag), Kanoniker Wenceslaus Deym (angenommen 1794 in Florenz), Graf Christian Christoph Clam-Gallas (angenommen 1795 in Prag), Graf Philipp Benizio Sweerts-Spork (angenommen 1795 in Prag), Graf Maria Wenceslaus Dohalsky von Dohalitz (angenommen 1795 in Prag), Graf Wiedersperg Vinzenz (angenommen 1795 in Prag), Freiherr Johann Mallowetz (er bat 1796, abgelehnt), Freiherr Prokop Wenzel Hildprandt (angenommen 1797 in Prag), Graf Franz Adam von Bubna und Littitz (angenommen 1798 in Prag), Ritter Alois Pergler (angenommen 1798 in Prag), Graf Karl Philipp Berchtold (angenommen 1795 in Wien), Graf Edmund Hartig (angenommen 1840 in Mailand), Graf Karl Baillet de Latour (angenommen 1843 in Wien), Graf Alfred Strachwitz (angenommen 1858 in Wien).